

CONCHYLIOLOGISCHE VERENIGING
„**GLORIA - MARIS**“
ANTWERPEN

AANGESLOTEN BIJ HET KONTAKTKOMITEE VAN DE KRINGEN VOOR
NATUURSTUDIE EN NATUURBESCHERMING IN HET ANTWERPSE

4de JAARGANG

REDACTIE :
ANTOINE VEREYCKEN

nr. 8
AUGUSTUS 1965

SECRETARIAAT :
POL DE MONTSTRAAT 8
ANTWERPEN 2 Tel. 37 97 50

UITGEVERIJ: MAANDVERGADERING VAN 4 JULI 1965

CAECUM GLABRUM

(Montagu)

Een eigenaardig schelpje.

In "Schelpen vinden en herkennen" van Bob Entrop, maakte ik voor het eerst kennis met dit schelpje.

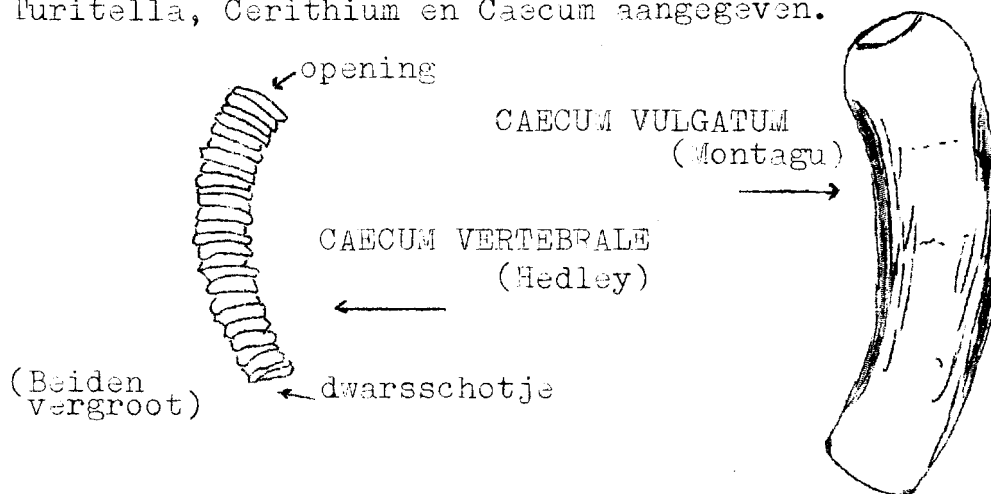
De afbeelding van een licht gebogen buisje trof mijn aandacht in het hoofdstuk der gastropoda. Op het eerste zicht leek dit eerder de schelp van een Scaphopoda of stoottandje. De bijhorende tekst bracht echter meer licht in de zaak.

"De windingen zijn vervangen door een ronde, maar niet zeer bolle stop", zo schrijft Entrop. Dus het buisje is gesloten. In dit geval kan het geen verwarring meer brengen met Scaphopoda, ook al bezaten we alleen de schelp en kenden we het diertje niet. Dat er van windingen geen spoor was, vond ik aanvankelijk helemaal niet erg. Dit komt immers wel meer voor. Patellidae en Fissurellidae zijn hiervan wel de meest gekende voorbeelden.

Nochtans weten we dat de huidige schelpvorm van gastropoda steeds secundair ontstaan is, uit een min of meer gedraaide schelp. Waar was de draaiing van Caecum gebleven?

Vervangen door een stopje. Goed, maar hoe? en wanneer? Op de lange ontwikkelingsweg der weekdieren ergens verloren gegaan? Het zou mij wel een raadsel gebleven zijn, tenzij ik het ontwikkelingsproces van een levend diertje had kunnen volgen. Dit is voorlopig wel een wens, maar verder niets. Gelukkig hebben anderen vóór ons reeds veel van het werk opgeknapt. Al grasduinend in enkele andere boeken vond ik de verklaring.

In zijn "Handbuch der Systematischen weichtierkunde", schrijft prof. Thiele: "Spiraliger Anfangsteil der Schale abgeworfen". P.H. Fischer geeft in "Vie et moeurs des mollusques" (zie bibliotheek Gloria-Maris) een meer uitgebreide verklaring. Meerdere soorten land-, zoetwater- en zee weekdieren ontdoen zich van een gedeelte van hun schelp. Voor de zeeweekdieren worden de namen van Scala, Turitella, Cerithium en Caecum aangegeven.

Hoe gebeurt dit afwerpen? Tijdens zijn groei trekt het dier zich terug uit de bovenste windingen. Produceert vervolgens een kalkachtig dwarsschotje en sluit aldus het bovendeel achter zich af. Over het eigenlijke "ontdoen" van dit in onbruik geraakte deel is men het echter niet eens. Sommigen menen dat de bovenste- en verlaten windingen gewoon door mechanische schokken afgebroken worden. Anderen menen dat het dier eerst de schelp met zuren aantast zo dat deze vervolgens afbreekt.

Opvallend is dat deze amputaties gedaan worden door dieren met hooggewonden schelp. Turitella en Cerithium zijn schelpen die plaatselijk veel in aanspoelsel voorkomen. Dikwijls zijn de punten van deze schelpen afgebroken. Het is misschien niet onnuttig een aantal van deze schelpen op te rapen en na te gaan of een kalkschotje op de breukvlakken aanwezig is.

Een "gerolde" en doodgevonden schelp heeft op die manier ook nog zin om bestudeerd te worden.

Van Bulck.

Strandvondsten.

In Juni 1965 liep ik langs de branding op het strand van Bredene. Er was eerder zeer weinig aanspoelsel. Een zwart stukje veen met enkele gaten trok mijn aandacht doch ik stapte verder. Na enkele passen dacht ik aan de boorschelpigen. Ik ging terug en raapte het ding maar eens op. Uiterlijk waren alleen de gaten te zien. Bij het doorbreken kwamen echter drie levende exemplaren van ZIRMAEA CRISPATA (L) of de ruwe boormossel te voorschijn. Het waren zeer jonge exemplaren met melkwitte bijna doorzichtige schelp. Het kleinste van 5 mm is jammer genoeg verloren gegaan bij de terugreis. De twee anderen heb ik thans in mijn bezit. Opvallend is de tanding aan de rand welke bij volwassen exemplaren nooit zo duidelijk gaaf is. Deze vondst is misschien niet geweldig, doch ik wens er melding van te maken om andermaal de aandacht te vestigen op hout, veen en andere doorboorde voorwerpen.

V.B.